

Deres ref.: 22/2550

Oslo, 5. Oktober 2022

HØRINGSUTTALELSE

Regelverksoppfølging av etterlatereformen i folketrygden. Forslag til lovendringer og forskriftsutkast

1. Innledning

Rettspolitisk forening (Rpf) er en uavhengig forening bestående av jurister, studenter i juridiske fag og andre interesserte. Rettspolitisk forening arbeider blant annet for å forsvare rettsstatlige verdier og for å bedre rettsstillingen til sosialt vanskeligstilte grupper.

Vi ønsker med dette å knytte noen bemerkninger til forslagene til lovendringer og forskriftsutkast.

2. Forslag i forskrift om hva som defineres som «reell arbeidssøker»

Departementet foreslår blant annet et krav om at gjenlevende ektefelle og tidligere familiepleier som en hovedregel må være villig til å ta arbeid hvor som helst i Norge, for å bli regnet som "reell arbeidssøker", jf. side 12 i høringsnotatet og § 4 bokstav d i forslag til ny forskrift.

En sentral del av begrunnelsen virker å være at ikke alle mottakere av omstillingsstønad har barn, og derfor er det rimelig å oppstille et slikt krav, i motsetning til for gjenlevende far eller mor.

Rettspolitisk forening deler ikke denne vurderingen.

Det er ikke utelukkende hensynet til barnets beste som kan begrunne at krav om geografisk mobilitet blir urimelig å kreve ved vurderingen av om mottager av omstillingsstønad er «reell arbeidssøker». Det framstår også som urimelig å kreve at gjenlevende, samt familiepleier uten fast arbeid, skal måtte flytte fra bostedet etter seks måneder når de fleste fortsatt vil sørge over avdødes bortgang.

Rettspolitisk forening foreslår derfor at foreslått § 4 bokstav d) i ny forskrift om ytelser til gjenlevende ektefelle og tidligere familiepleier etter folketrygdloven kapittel 17 fjernes.

At departementet foreslår at det skal være «mulig å differensiere på kravene for hva som kreves for å anses som reell arbeidssøker, avhengig av den sosiale situasjonen, herunder omsorgsansvaret for barn» anses ikke å avbøte på den urimeligheten som ligger i forslaget, da det ikke burde kunne kreves at gjenlevende, samt tidligere familiepleier, må flytte for arbeid hvor som helst i Norge.

Selv om departementet foreslår å forskriftsfeste at «medlemmet regnes som reell arbeidssøker selv om medlemmet kun søker arbeid innenfor et begrenset geografisk område på grunn av alder eller tungtveiende sosiale hensyn knyttet til helse, omsorgsansvar for små barn eller pleietrengende i nær familie», så er det ikke heldig å ha et skjønnsmessig unntak fra foreslått hovedregel om at gjenlevende ektefelle og tidligere familiepleier som hovedregel må være villig til å ta arbeid hvor som helst i Norge, for å bli regnet som "reell arbeidssøker" – siden det medfører en risiko for innskrenkende praksis.

Departementets forslag oppstiller et krav som potensielt kan være meget belastende for personer i en vanskelig livssituasjon. Når begrunnelsen også er utilstrekkelig, stilles det spørsmål ved om kravet vil stride mot den allmenne rettsfølelsen. Vi ber derfor om at kravet fjernes.

Eventuelle spørsmål kan rettes til styret i foreninga på e-post styret2@rpf.no.

Med vennlig hilsen,

Victor Håland
Rettspolitisk forening